

Kampen for fred

Danmark er i krig, i krig mod terrorisme. Fjenden i Afghanistan er Taleban og andre oprørsgrupper. Danske soldater har været i Afghanistan siden januar 2002. Femten soldater har betalt den dyreste pris i form af deres liv. Tre soldater blev lige før pinse lettere såret, da en mandskabsvogn blev ramt af en eksplosion i Helmand-provinsen.

Udenrigsminister Per Stig Møller fortæller om den danske strategi i Afghanistan, det internationale engagement i landet og om prisen, der betales for en aktiv udenrigspolitik i kampen mod terrorisme og dermed kampen for sikkerhed og tryghed i den vestlige verden.

Er prisen for at deltage aktivt i Afghanistan for høj?

Der er ingen tvivl om, at vi fra dansk side har lidt meget store tab. Det er forfærdeligt at modtage nyheder om tab fra Afghanistan. Det er kun en ringe trøst for de efterladte, at soldaterne hver eneste dag er et uundværligt forsvaret for vores frihedsrettigheder og for frihed og demokrati. Men det er en vigtig og uvurderlig kamp, de kæmper for os alle.

Hvorfor er det så vigtigt, at vi er i Afghanistan?

Terrortruslen står og tårner sig op på negativsiden af globaliseringens regnestykke. På den måde handler det internationale engagement i Afghanistan mest af alt om vores egen, Danmarks og Vestens sikkerhed. Vi har forpligtet os til en langsigtet indsats i Afghanistan. Det er vigtigt for at forhindre, at landet

igen bliver fristed for terrorister. Målet er at stabilisere Afghanistan, så den demokratiske valgte regering bliver herre i eget hus, og forhindre, at landet igen overtages af fundamentalister, som beskytter og fremmer terror. Stabiliseringen holder kun, hvis der samtidigt sikres bedre levevilkår, menneskerettigheder og demokrati for den afghanske befolkning. Det bidrager Danmark til.

Hvad er de væsentligste resultater, vi har opnået i Afghanistan?

Menneskerettigheder er sikret i forfatningen. Med dansk støtte er der oprettet en uafhængig national menneskerettighedskommission, der har til formål at fremme og beskytte menneskerettigheder. Der har været afholdt internationalt anerkendte valg. Unge får nu en uddannelse, som betyder, at de kommer ind til byerne eller landsbyerne og tjener penge som håndværkere i stedet for kun at have det gamle familieerhverv, nemlig opiumsproduktionen. I 2001 havde ni pct. af befolkningen – fortrinsvis mænd – adgang til læge. I dag har 82 pct. af befolkningen adgang til basale sundhedsydelse. Hospitaler fungerer, og der er gjort væsentlige fremskridt i opgøret med diskriminationen af kvinder i sundhedsvæsenet. Samtidig hjælper vi med at bekæmpe opiumsøkonomien ved at give bloktilskud til udviklingsprojekter i landsbyerne, så der skabes andre indkomstmuligheder.

Opiumsdyrkningen er vel netop en af de helt store udfordringer?

Ja, produktionen af opium er et kæmpe problem i Afghanistan, især i Helmand. Det er Talebans indtægtskilde nr. 1. Bekæmpelse af opiumsøkonomien kræver en bred indsats. Den skal være koordineret af den afghanske regering og med Storbritannien, der koordinerer den internationale indsats. Produktionen er desværre steget med 17 pct. i syd. Men der er også tendenser, der peger i den modsatte retning. I det centrale og nordlige Afghanistan er produktionen faldet. Dyrkning af opium hænger tæt sammen med en ustabil sikkerhedssituation. Effektiv myndighedsudøvelse i samspil med målrettede bistandsprogrammer har mindsket arealet med opiumsvalmuer i det nordlige og centrale Afghanistan. Fra 2006 til 2007 er dobbelt så mange provinser blevet opiumsfrie. Nu er der 13 opiumsfrie provinser.

Vi er altså med til at støtte alternative former for produktion?

Vi støtter alternative former for produktion netop gennem bloktilskuddet. Ud af landets 24.000 landsbyer har 18.000 landsbyer fået blokbevillinger til udviklingsprojekter som de selv kan beslutte. De bliver blandt andet brugt på infrastrukturen. Det nytter jo ingenting, at der dyrkes frugt, hvis frugten når at rådne inden den når frem til byen, hvor den skal sælges. Så det er meget vigtigt. Samtidig er der mikrokreditterne, som er en direkte støtte til, at afghanerne kan komme i gang med en produktion af noget andet end opium. 400.000 afghanere, hvoraf de 80 pct. er kvinder, har fået finansiering af mikrolån til etablering af små virksomheder.

Hvad gør vi for, at flere får en uddannelse i Afghanistan?

Danmark har ydet et væsentligt bidrag via opførelse af 23 skoler, udvikling af pensum og trykning af mere end 23 millioner skolebøger. Flere får nu en uddannelse. Før Vesten gik ind i landet gik kun en million børn i skole – og ingen piger. Nu er det seks millioner, hvoraf de to millioner er piger. Der er på den måde virkemidler med hensyn til at forbedre fremtiden og på direkte niveau over for de større med hensyn til uddannelse og håndværksuddannelse. Flere uddannede afghanere betyder, at befolkningen skubbes væk fra den binding til opiumsproduktionen, som har været det eneste levebrød gennem generationer.

Hvordan vil den nye Afghanistan-strategi for 2008-2012 fortsætte den langsigtede strategi for fred, frihed og demokrati i Afghanistan, og er det overhovedet realistisk at nå til enighed?

Vi skal nok nå frem til et resultat. Fortligspartierne er enige i, at Taleban skal nedkæmpes. Men det skal i fremtiden ske mere og mere med afghanske styrker. Lige nu er det os, der har fronten. Samtidig er det vigtigt at uddanne og træne afghanske soldater, så de kan overtage vores position. Det er også NATOs strategi. Den afghanske hær deltager mere og mere i operationer sammen med eller støttet af ISAF. Men de afghanske soldater mangler uddannelse og materiel, så der er en del at gøre i den forbindelse. Også politiet skal styrkes. Danmark har derfor udsendt 6 politi-

Den danske bataljon

De danske soldater i Afghanistan er en del af ISAF styrken. Styrken har til formål at sikre en stabil udvikling sammen med Afghanistans nye regering. I dag er der danske soldater i hovedstaden Kabul, samt i det nordlige, det vestlige og det sydlige Afghanistan. Det danske styrkebidrag i de sydlige provinser er bygget op om den danske bataljon (også kaldet Danish Battle Group), der danner Stabilisation & Security Group 3 (SSG 3), og som indgår under den britisk-ledede Task Force Helmand sammen med fire andre SSG'er. Task Force Helmand har soldater fra Storbritannien, Canada, Holland, Danmark, Estland, Tjekkiet og Jordan. De danske soldater er udstationeret under NATO-kommando. Netop Afghanistan var højt på dagsordenen på NATO topmødet i Bukarest den 2.-4. april 2008.

folk, der skal være med til at træne ledelsen af det afghanske politi. Meningen er, at de afghanske sikkerhedsstyrker skal overtage hele ansvaret for sikkerheden i de danske soldaters operationsområde.

Hvordan er samspillet mellem den nationale strategi for Afghanistan og NATOs strategi?

På det seneste NATO topmøde var Afghanistan højt på dagsordenen. NATO har i forvejen 37.000 NATO-soldater i Afghanistan, og landene enedes om at sende flere soldater til Afghanistan. Frankrig forpligtede sig til at sende flere soldater til det østlige Afghanistan. Det drejer sig om en fransk bataljon, som skal erstatte amerikanske styrker, der i stedet vil blive sendt til den sydlige og urolige del af landet. NATOs strategi lægger vægt på den tætte koordinering mellem de civile og militære indsatser, som udvikledes af Danmark. Det er også udgangspunktet for den afghanske udviklingsstrategi. Varig stabilitet kan ikke opnås uden genopbygning af det afghanske samfund, og genopbygningen kan ikke finde sted, uden at sikkerheden er øget. I den nordlige del af landet er der allerede skabt så megen stabilitet, at genopbygningen er i fuld gang, men i den sydlige del, hvor de danske soldater er udstationeret, er der stadig store udfordringer.

Terror og Islam

Terrortruslen fra fundamentalistiske muslimske stater tårner sig op på negativsiden af globaliseringens regnestykke. Er dette lighedstegn mellem islam og terror berettiget?

Terror er desværre de senere år blevet forbundet meget direkte med den muslimske verden. Og uanset hvad, må det accepteres, at en stor del af den nuværende terrorvirksomhed har sit udspring her. Årsagerne er mange. Men en hovedfaktor er den værdikamp, der finder sted internt i mange muslimske stater. Som påpeget af den franske Islam-professor Gilles Kepel går brydningerne på, hvilken rolle og identitet muslimerne skal påtage sig i forhold til den vestlige verden. I den kamp forsøger islamismen – den totalitære, altså ikke den moderate – at sælge befolkningerne Huntingtons triste fortælling om civilisationernes sammenstød – vel at mærke med Vesten som aggressor. Vores indsats i Irak, Afghanistan og i forhold til Mellemøstkonflikten gøres til en vestlig kristen-zionistisk krig mod Islam. Men den blindgyde vil vi ikke lokkes ind i! Det vil de moderate heller ikke. Det må vi finde politikken til at undgå. For at medvirke til at forhindre "civilisationernes sammenstød" udviklede vi fra 2003 netop "det arabiske initiativ", som skal fremme udviklingen i den muslimske verden og samarbejdet med de moderate kræfter, der jo vil standse terrorismen, og som selv er ofre for denne.

Kan vesten og de arabiske lande samarbejde i kampen mod terror, og kan vi i fællesskab bekæmpe myter og vrangbilleder i begge lejre?

Ja, helt afgjort! Vi har i Vesten og i de arabiske lande en fælles interesse i at modarbejde sådanne vrang-billeder. Vi har en fælles interesse i at forhindre, at fanatikernes udlægning af verden, der gør terroren til en værdimæssig og forpligtende forsvarskamp, bliver den dominerende fortælling for manden på gaden i den muslimske verden. Derfor er Danmark gået med i Alliance of Civilizations under FN - grundlagt mellem Spanien og Tyrkiet. De ideologisk drevne terrorister er desværre nok uden for terapeutisk rækkevidde. Dem kan man ikke lave kompromisser med. Over for dem er det kun den hårde magt, der batter, men i forhold til at inddæmme den folkelige opbakning til terror og den historiefortælling, der søges fremmet og fremprovokeret herigennem, er vi nødt til også at sætte ind med "soft power".

Hvad mener du med "soft power"?

Harvard-professoren Joseph S. Nye har i sin bog "Soft Power: The Means to Success in World Politics" fra 2004 fastslået, hvordan der med globaliseringen følger øget betydning og gennemslagskraft af "soft power" som supplement til de traditionelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske instrumenter. Med "soft power" kan man påvirke hjerter og sind, mens "hard power" retter sig mod hjerner og forstand.

Her har et lille land en komparativ fordel, som store lande med stormagtsinteresser og en kolonifortid ikke har. Det betyder ikke, at man dermed smider "hard power" ud af sin værktøjskasse. Det vil fortsat være nødvendigt – når den såkaldt "bløde" tilgang ikke

slår til – at benytte det "hårde" kontinuum af instrumenter, der rækker fra sanktioner til i yderste konsekvens militære midler. Man kan også sige, at uden "hard power" vil andre med deres "hard power" slå vores "soft power" ud. Det er jo, hvad vi oplever i kampen mod den fanatiske islamisme. Den er som alle totalitære bevægelser utopisk og vil lave alting om, så det hele passer til et ideologisk mål. Dens modstykke er dem, der bare vil bevare alting, som det er. Men intet bevares, som det er, for verden er i stadig bevægelse: Alting flyder, som Heraklit sagde.

Derfor må en realistisk arbejdsmetode knytte an til Kants "praktisk fornufts mådeholdne program", som han kaldte det. Dette hverken afviser en stræben mod bedre tilstande eller en forpligtelse over for forholdene som de er. Jeg har selv tidligere udtrykt det således, at den "...demokratiske eller relative utopist overtager verden, som den er". Det kan man også kalde idealistisk pragmatisme, og det indebærer tillige, at man i stedet for at banke folk til fornuft i stadig højere grad må forsøge at ændre udviklingen inden for andre stater – gennem gode eksempler, støtte til NGO'er, menneskerettigheder, kvindebevægelser, målrettet bistand, økonomisk samarbejde osv.

Nogle gange vil det være nødvendigt at anvende magt for at opnå sine mål. Det er også indebyrden af det højtidelige løfte, verden afgav FN i fjor om "Responsibility to Protect". Som Karl Popper har påpeget, må tolerancen have sine grænser. Hvis tolerancen er tolerant over for intolerancen, vil intolerancen ombringe tolerancen.